

Bài phát biểu u trong buổi

Gặp mặt chào mừng ngày Nhà giáo Việt Nam 20 - 11 – 2020

và chào đón tân sinh viên khóa 65 của

Giáo sư Nhà giáo Nhân dân Nguyễn Thiệu Giáp

Kính thưa quý vị đại biểu, các cô, các thầy và toàn thể các em sinh viên, học viên cao học và nghiên cứu sinh Khoa Ngôn ngữ học thân yêu.

Thật vinh dự cho tôi được lên đây chia sẻ tình cảm của mình trong ngày vui, náo nức nghĩa tình này.

Trước hết, xin trân trọng kính chúc quý vị đồng nghiệp, các cô, các thầy và toàn thể các em mạnh khỏe, tràn ngập niềm vui và gặt hái được nhiều thành công trong đời sống riêng tư cũng như trong sự nghiệp của mình.

Tôi xin nhiệt liệt chào mừng 70 sinh viên mới nhập học, 15 học viên cao học và 9 nghiên cứu sinh mới năm 2020 của Khoa Ngôn ngữ học chúng ta. Thực ra, đồng với tôi, người khởi thúc buổi diễn luận cùng cho lớp NCS và Cao học của Khoa vào năm 2017, thì tất cả các em sinh viên, học viên cao học và nghiên cứu sinh của khoa Ngôn ngữ học thuộc tất cả các khóa đều là những người bạn mới. Xin nhiệt liệt chúc mừng các bạn đã trở thành một phần máu thịt của khoa Ngôn ngữ học thân yêu của chúng ta.

Tôi xin chúc mừng các bạn đã bước vào một ngành khoa học lâu đời nhất và một khoa chuyên ngành đặc đáo nhất Việt Nam. Đồng với xã hội, ngành ngôn ngữ học có vẻ xa lạ. Nhưng em sinh viên ngôn ngữ học, khi bước vào học ngành gì thì ngành đó học đi, thì học tiếng Anh hay tiếng Pháp! Nhưng các em có biết không, 7 môn học của ngành có loại người có một môn là ngữ pháp đấy. Nói như thế thầy ngành học mà các em chọn nó có bạn và quan trọng đến những ngành nào. Hiện nay, thể loại môn học ban đầu đã phát triển thành rất nhiều ngành khoa học khác nhau, những rất ít khi Ngôn ngữ học được tách ra thành một khoa độc lập. Ở nước Đức, có khi nó nằm trong khoa Triết học, ở Mỹ, có khi nó nằm trong khoa Nhân học, ở nhiều nước khác trong đó có Việt Nam, Ngôn ngữ học gắn bó với Văn học để tạo thành Khoa Ngữ Văn. Khoa Ngôn ngữ học của chúng ta là khoa chuyên ngành duy nhất ở Việt Nam. Đồng học Quốc gia Hồ Chí Minh cũng được thành lập Khoa Ngôn ngữ học, đã tách Bộ môn Ngôn ngữ học khỏi Khoa Ngữ Văn để trở thành một bộ môn trực thuộc, và chúng tôi có quyết định thành lập khoa cách đây mấy ngày.

Khoa Ngôn ngữ học của chúng ta có một lịch sử đầy kiêu hãnh. Vào thời điểm, tiếp xúc với các tài liệu ngôn ngữ học, các em bắt gặp ngay tên tuổi các nhà khoa học nổi tiếng trong cộng đồng như Nguyễn Tài Cẩn, Nguyễn Văn Tu, Nguyễn Hàm Đĩnh, Nguyễn Cao Đàm, Phan Ngọc, Cao Xuân Huân, Hoàng Thế Châu, Nguyễn Lai, Nguyễn Kim Thôn, Lưu Văn Lăng, ... Xin bắt gặp với các em rằng tất cả những tên tuổi đó đều từ khoa Ngôn ngữ học của chúng ta khởi đầu.

Tinh thần Khoa ngôn ngữ học của chúng ta chính là Bộ môn ngôn ngữ học Khoa Ngữ Văn, Đồng học Trường Hà Nội ngày xưa, mà những tên tuổi trên đây là những người xây nên đắp móng.

Các em và tôi là nh ng b n đ ng môn, cùng đ c đào t o trong môi tr ng ngôn ngữ h c v vang đó, v i s d n đ t c a nh ng ng i th y đáng kính đó. Tôi là sinh viên khóa 7, các em m i nh p h c năm 2020 là sinh viên khóa 65. Tr c chúng ta còn có anh Hoàng Tr ng Phi n thân th ng, ng i cùng có m t v i chúng ta hôm nay, là sinh viên khóa 1 n a đ y.

Trong buổi i gặp m t thân tình này, tôi xin phép quý v đ i bi u, các cô, các th y, đ c tâm s đ i đ i u v i t cách m t đ ng môn n tu i v i các b n đ ng môn nh tu i h n.

Các em quý m n.

Ngay khi m i h c l p 5, tôi đã có m t c m : ho c tr thành giáo viên c p 1, ho c tr thành giáo viên đ i h c. Tr con nh t gi y tr ng, đ c phác h a nh ng nét bút đ u tiên lên t gi y tr ng đó thì h nh phúc bi t bao! M i chúng ta ng i đây, khi đã tr ng thành ai mà không nh th ng và bi t n sâu s c v i nh ng th y cô đã đ y d mình th i th bé. H c sinh c p 2, c p ba đ ng i l n đ tr con, các th y cô ph i v a đ y v a đ đ iu đ t các em nên ng i. b c đ i h c, b n ch t m i quan h th y trò là quan h h p tác gi a nh ng công dân tr , kh e đ y năng đ ng và nh ng công dân già đ n h n, kinh nghi m h n đ cùng nhau chinh ph c nh ng đ nh cao khoa h c. Tôi h nh phúc vì đã đ t đ c m t trong hai nguyên v ng đ u đ i c a mình.

Năm th 3 đ i hoc, tôi đ c phân làm khóa lu n v i Giáo s Nguyễn Tài C n. Tôi còn nh rõ buổi i gặp đ u tiên c cánh gà H i tr ng M Trì. Khi đó th y C n là m t nhà khoa h c n i ti ng,

m i b o v lu n án PTS i Liên Xô v (1960) và là m t trong nh ng lãnh đ o ch ch t c a Đ i h c T ng h p Hà N i. Th y h i tôi k t qu h c t p th nào. Tôi th a t t c các môn t v n h c Việt Nam đ n v n h c Trung Qu c, tri t h c, ngo i ng ... tôi đ u đ c đ i m 5 (đ i m t i đ a). Th y ch im l ng, ch ng nói gì. Lát sau, th y b o, rõ ràng em ch a có chí h ng gì! Tôi s c t nh, hóa ra lâu nay tôi ch thu c lo i “con ngoan, trò gi i”, làm vui lòng ng i l n mà thôi. T câu chuyện này, tôi mu n khuyên các b n, thôi đ ng “ngoan ngoan nghe l i” nh th h i tôi n a mà s m có chí h ng, xác đ nh c m hoài bão c a riêng mình và s m quy t tâm theo đ u i nó. Các b n bi t đ y, b t c công vi c c ng b c nào cũng không có hi u qu . Th y giáo th đ c b t các b n ch y 100 m đã th y m t b h i tai, nh ng n u b n mê bóng đá, ch y theo qu bóng su t ngày v n không th y m t.

Cu c đ i này th t là r ng l n. N u ch đ m u sinh, b n có th ch n nhi u tr ng cao đ ng, đ y ngh và nh ng đ i h c nhi u tính th c hành khác, nh ng đã đ n thân vào Đ i h c Qu c gia Hà N i, l i vào m t ngành chuyên sâu nh ngôn ng h c, các em tr c h t hãy th p lên ng n l a say mê khoa h c, hãy làm bùng lên khát khao khám phá tri th c m i, nh ng đ nh cao khoa h c m i.

Tôi mu n nói v i các em m t đ i u bí m t. Đ c ăn ngon cũng h nh phúc, đ c m c đ p cũng h nh phúc, đ c ng i mình yêu đáp l i càng h nh phúc. Nh ng còn m t th h nh phúc sâu th m mà có khi các em ch a bi t. Đó chính là ni m h nh phúc khi hi u đ c nh ng đ i u mình khao khát khám phá. Ni m h nh phúc đó nh b ng sáng t bóng t i, nó âm không ngòi, đi su t cu c đ i b n, nh ng th khác có th m t nh ng b n không bao gi m t nó.

So v i các th h đ i tr c các em có nhi u u th . Các em đang đ c s ng và làm vi c trong m t c s ào t o hàng đ u c a đ t n c ngay gi a th đô Hà N i. Sách báo, t p chí, giáo trình, tài li u nghiên c u n c ngoài, trong n c không thi u th gì. Các em bi t không, nh ng khóa sinh viên ban đ u, giáo trình còn ch a có, ngoài bài gi ng c a th y trên l p, sinh viên đón ch t ng trang sách đ ch c a các th y làm tài li u tham kh o. Ngay cu n T đ i n Việt - B - La c a A.de.Rhodes c n c cũng ch có ba b n đánh máy. Giáo s Nguy n Tài C n, nhà ngôn ng h c s m t c a đ t n c m i đ c m n đ c trong m t tu n. Ch đ n khi in đ c ra sách phi m t 10 năm, cho nên đ có tài li u nghiên c u, th y C n không n đ c m t mình mà đã giao cho tôi nhi m v phi ngày đêm chép tay cu n đó đ k p tr l i cho ch nhân.

Đ c s ng và h c t p trong đ i u ki n nhi u thu n l i nh hi n nay, các em nh đ ng ch quan nhé. Trong th i đ i công ngh thông tin này, các b n em t n Tân Trào hay Đ c L c heo hút, t n S n La hay Trà Vinh xa xôi, n u có trí l c v n có cách ti p c n v i thông tin m i đ qua m t các em d dàng n u các em ng quên trên nh ng u th c a mình. Tôi mong các em luôn luôn t tuy n đ u.

Bí quyết thành công là sự kiên trì. Nhưng thời nào là kiên trì là một câu chuyện riêng. Làm việc suốt ngày, đến suốt ngày đã chắc gì là kiên trì. Kiên trì là dù đang được một cuốn sách vô cùng hấp dẫn vẫn cố gắng tập trung vào vấn đề mình đang tìm hiểu không bị sao lãng, lôi cuốn bởi những hấp dẫn khác. Kiên trì là phải giành thời gian để đọc sách (càng nhiều trang càng tốt) chứ không chỉ mua về thu thập thông tin trên báo, trên mạng (thông tin là thông tin hiện tại, báo mới), bởi vì chỉ các tác giả sách mới đi đầu đi vào bản chất của sự vật hiện tượng, đi sâu tìm kiếm cho nghiên cứu khoa học. Nhân loại đã phải trải qua khá dài để rút ra một kinh nghiệm có vẻ đơn giản nhưng đầy.

Các em yêu quý.

Khuyến các em thời bùng lòng đam mê nghiên cứu khoa học không có nghĩa ngôn ngữ học chỉ là lĩnh vực hàn lâm mà các em cần sớm có việc làm để mưu sinh có thể yên lòng. Tôi có một người bạn vong niên (gọi là vong niên vì anh yếu kém tôi gần chục tuổi), đó là tiến sĩ Nguyễn Tuấn Tài ở Địch học Đà Lạt. Trong lúc cao hứng anh đã tuyên bố một câu xanh rờn: Chỉ cần học Ngôn ngữ học có thể làm mọi thứ!. Câu nói có vẻ bốc đồng, ngông cuồng, không phải không có lý lẽ nào. Các em biết không, thời gian này thời là rừng rậm, những xét cho cùng cũng chỉ gọi là ba thứ thôi: thực tế khách quan - tư duy và ngôn ngữ. Ngôn ngữ học nghiên cứu ba thứ đó. Một khi đã nắm vững ngôn ngữ, tư duy và thực tế khách quan cùng mối quan hệ giữa chúng thì có gì mà không làm được. Các ngành khoa học khác chỉ qua cửa là chi tiết hóa những nguyên lý mà chúng ta bàn luận trên giảng đường thôi. Bằng chứng thực tế là, các khóa sinh viên tốt nghiệp ngành Ngôn ngữ học hơn 20 năm qua đều có công ăn việc làm, đều phát huy được năng lực của mình trong rất nhiều lĩnh vực khác nhau của đời sống.

Tôi cũng xin cung cấp thêm cho các bạn một thông tin nữa. Sinh viên tốt nghiệp ngành ngôn ngữ học ở Mỹ rất dễ tìm việc làm mà lương ngời khá cao, khoảng 5000 đô la/tháng. Tuy nhiên, phải nói thêm rằng, những sinh viên như thế, ngoài những kiến thức thực tiễn của họ, phải có những kiến thức hiểu biết về Ngôn ngữ học tính toán, ngôn ngữ học kho ngữ liệu, để có thể sử dụng máy tính giúp quy trình những công việc của đời sống có liên quan đến ngôn ngữ. Vì vậy ở Bộ trường Bộ Thông tin và Truyền thông có một tuyên bố rất đáng chú ý, đó là nên dạy ba thứ ngôn ngữ cho học sinh phổ thông: tiếng Việt, tiếng Anh và ngôn ngữ lập trình. Trong thời đại 5G này, muốn tiến nhanh, tiến mạnh không thể chỉ sử dụng các phương pháp thủ công mà cần ứng dụng kỹ thuật số để giúp quy trình các vấn đề đời ra. Khoa Ngôn ngữ học của chúng ta đã có những tiến bộ như vậy. Một số luận án tiến sĩ về ngôn ngữ học kho ngữ liệu, ngôn ngữ học tính toán đã được thực hiện thành công ở khoa ta.

Kính thưa quý vị, tôi mong muốn các bạn vững tin vào ngành học mà mình đã chọn, làm hết sức mình để tạo ra một trang sử mới cho ngành ngôn ngữ học của chúng ta.

Trên đây là vài lời tâm sự cùng các bạn đồng môn nghiệp vụ vô cùng yêu quý của tôi.

Một lần nữa xin chúc quý vị đi biểu, các cô, các thầy cùng toàn thể các em mạnh khỏe và hạnh phúc.

Xin trân trọng cảm ơn.

Ngày 16 tháng 11 năm 2020

Nguyễn Thị Ngọc Giáp